

16INK07778

GEMEENTE HELLENDOORN	
Behand.:	
14 JUL 2016	
A / B Stuk	Trefwg:
Werkpr.:	
Kopie aan:	
Archief D / N, reeks / v	Vertr.:

Gemeente Hellendoorn
T.a.v. mevrouw K. Zomer
Postbus 200
7440 AE NIJVERDAL

11 juli 2016

Referentie: SJD/e0384741/HJH/vg

Betreft: controleverklaring jaarrekening 2015 gemeente Hellendoorn

Geachte mevrouw Zomer,

Hierbij ontvangt u een gestempeld exemplaar van de jaarrekening 2015 en onze getekende controleverklaring d.d. 11 juli 2016.

De controleverklaring, die is voorzien van een originele handtekening, dient te worden opgenomen bij de originele, door het college van burgemeester en wethouders ondertekende, jaarrekening. Dit origineel is ten behoeve van uw eigen archief. Een afschrift van de controleverklaring is voorzien van de naam van de externe accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Wij bevestigen u akkoord te gaan met het opnemen van een afschrift bij een kopie van de jaarrekening 2015, die identiek is aan het bijgevoegde gestempelde exemplaar.

Ondertekening en vaststelling van de jaarrekening

Eén exemplaar van de jaarrekening dient te worden ondertekend door het college van burgemeester en wethouders voordat de jaarrekening (met daaraan toegevoegd het jaarverslag) wordt aangeboden aan de raad van gemeente Hellendoorn. De jaarrekening dient te worden vastgesteld door de raad van gemeente Hellendoorn. Deze vaststelling dient te worden genotuleerd. Indien de jaarrekening niet binnen één maand na de datum van afgifte van onze controleverklaring wordt vastgesteld vervalt onze toestemming om onze controleverklaring bij de jaarrekening op te nemen. Wij verzoeken u in dat geval met ons contact op te nemen om de situatie te bespreken.

Graag verzoeken wij u om een kopie van het ondertekende exemplaar van de jaarrekening aan ons toe te sturen voor ons dossier.

Gebeurtenissen na balansdatum

Indien er, vóór vaststelling van de jaarrekening, omstandigheden met belangrijke financiële gevolgen voor de gemeente (gebeurtenissen na balansdatum) blijken, dient de jaarrekening te worden aangepast. Uiteraard vervalt in die situatie onze bovengenoemde toestemming.

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Zuiderzeelaan 53, 8017 JV Zwolle, Postbus 513, 8000 AM Zwolle
T: 088 792 00 38, F: 088 792 94 61, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Toestemming openbaarmaking controleverklaring en daaraan verbonden voorwaarden

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat deze controleverklaring wordt opgenomen bij de jaarrekening, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad van gemeente Hellendoorn. Deze jaarrekening dient te worden uitgebracht overeenkomstig het aan ons voorgelegde definitieve concept waarvan een gewaarmerkt exemplaar is bijgevoegd.

Tevens zenden wij u de tekst van onze controleverklaring zoals deze opgenomen dient te worden in de openbaar te maken jaarrekening. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan samen met de jaarrekening.

Indien u de jaarrekening en een afschrift van de verklaring opneemt op het internet, dient u te waarborgen dat deze goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarrekening verlaat ('U verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening').

Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'SJD', written over a horizontal line.

S.J. Dul MSc RA
director

Bijlagen

Accountantsverslag 2015 **Een jaar met uitdaging**

*Accountantsverslag 2015
voor
gemeente Hellendoorn*

Juli 2016

Aan de gemeenteraad van gemeente Hellendoorn
T.a.v. mevr. K. Zomer.
Postbus 200
7440 AE NIJVERDAL

11 juli 2016

Referentie: SJD/e0384741/HJH/vg

Geachte mevrouw Zomer,

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015 van gemeente Hellendoorn. Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 8 september 2015. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van gemeente Hellendoorn. Deze bevindingen zijn besproken met het management en college van gemeente Hellendoorn. Hun standpunten zijn eveneens samengevat in dit verslag.

Ons accountantsverslag bestaat uit drie delen. In deel 1 worden de belangrijkste waarnemingen besproken die zijn voortgekomen uit onze controle. In deel 2 wordt een update gegeven over onze eerdere communicatie. Deel 3 geeft een overzicht van de ontwikkelingen die naar onze mening in de nabije toekomst voor gemeente Hellendoorn relevant zullen worden.

Graag willen we de inhoud van dit verslag bespreken met de auditcommissie op 11 juli 2016. Mocht u in de tussentijd vragen hebben, dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

S.J. Dul MSc RA
director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Zuiderzeelaan 53, 8017 JV Zwolle, Postbus 513, 8000 AM Zwolle
T: 088 792 00 38, F: 088 792 94 61, www.pwc.nl

Inhoudsopgave

1. Belangrijkste controlebevindingen

- 1.1. Een verklaring met beperking door onzekerheden in de financiële verwerking decentralisaties en controleverschil in de voorziening APPA
- 1.2. Beoordeling van de kwaliteit van door het college gemaakte schattingen bij het opstellen van de jaarrekening
- 1.3. Sociaal domein leidt tot grote onzekerheden in de controle
- 1.4. Situatie omtrent grondexploitaties blijft risicovol, maar er zijn lichtpunten
- 1.5. Overige belangrijke controlebevindingen
- 1.6. Naleving van Wet Normering Topinkomens (WNT)
- 1.7. De financiële positie van gemeente Hellendoorn nader bekeken

2. Update naar aanleiding van eerdere communicatie

- 2.1. Belangrijkste bevindingen vanuit de tussentijdse controle
- 2.2. Geen significante bevindingen omtrent IT
- 2.3. We hebben geen fraude geconstateerd

3. 2015 en verder

- 3.1. Nieuwe Notitie grondexploitaties
- 3.2. Wijzigingen in wet-en regelgeving – SectorTopics App

1. Belangrijkste controlebevindingen

1.1. Een verklaring met beperking door onzekerheden in de financiële verwerking decentralisaties en controleverschil in de voorziening APPA

Wij hebben onze controle van de jaarrekening van gemeente Hellendoorn afgerond. De implementatie van de decentralisaties is een intensief traject gebleken waarbij voor alle partijen de continuïteit van de zorg voorop heeft gestaan. Hierdoor zijn vanuit de keten en het ontbreken van de interne toetsing op de levering van de zorg fouten en/of onzekerheden ontstaan, die ook een uitwerking hebben op de baten en lasten van uw gemeente.

Geconstateerde onzekerheden en tekortkoming ten aanzien van het aspect getrouwheid leidt tot een controleverklaring met beperking

Tijdens onze controle en tot de datum van dit verslag hebben wij onderstaande controleverschillen geconstateerd boven onze rapportagedrempel van €47.500.

Controleverschillen getrouwheid:	Fouten	Onzeker- heden	Toelichting
	DT/(CT)	DT/(CT)	
	€'000	€'000	
Levering PGB-gelden is niet vastgesteld		1.465	Zie 1.3.
Levering zorg in natura Jeugd en WMO (inclusief WMO oud) en PGB Alfa onvoldoende vastgesteld		4.253	Zie 1.3.
Voorziening APPA te laag verantwoord	2.135		Zie 1.5.
Totaal	2.135	5.717	
In % van de totale lasten	2,2%	6,0%	
Goedkeuringstoleranties	1%	3%	
Oordeel	Verklaring met beperking		

De geconstateerde onzekerheden overschrijden de grens van 3% van de totale lasten, inclusief reservestortingen (€2,86 miljoen). Dit betekent dat wij voor het aspect getrouwheid een verklaring met beperking hebben verstrekt.

Een niet-goedkeurend oordeel voor het aspect rechtmatigheid

De gemeente Hellendoorn voert jaarlijks interne controles uit op diverse processen. Op basis van de uitgevoerde interne controles en door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden hierop, kunnen we concluderen dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties van de gemeente Hellendoorn tot stand gekomen zijn binnen het door de raad vastgestelde normenkader.

De geconstateerde onrechtmatigheden blijven op dit moment niet binnen de toleranties die door u vastgesteld zijn. Zie ook onderstaande tabel voor de bevindingen met betrekking tot rechtmatigheid:

Controleverschillen rechtmatigheid:	Fouten	Onzeker heden	Toelichting
	DT/(CT)	DT/(CT)	
	€'000	€'000	
Ongesaldeerde getrouwheidsfouten/onzekerheden	2.135		
Bevindingen naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen/ Aanbestedingswet	90		
Onzekerheden uit hoofde van persoonsgebonden budgetten (PGB's)		1.465	Zie 1.3.
Onzekerheden omtrent de zorg in natura (ZIN) en PGB Alfa		4.253	Zie 1.3.
Totaal	2.225	5.717	
In % van de totale lasten	2,2%	6,0%	
Goedkeuringstoleranties	1%	3%	
Oordeel	Verklaring met beperking		

Er zijn geen fouten en onzekerheden in de SiSa-bijlage geconstateerd

De SiSa-verantwoording is jaarlijks een onderdeel van uw jaarrekening. Via deze verantwoording worden diverse rijksuitkeringen en provinciale uitkeringen verantwoord. Daarmee vormt de SiSa-verantwoording de basis voor afwikkeling van deze uitkeringen.

De SiSa-verantwoording hebben wij gecontroleerd met inachtneming van de specifieke instructies die door de Rijksoverheid zijn vastgelegd in de “Nota verwachtingen accountantscontrole 2014”. Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) gelden voor de SiSa andere, zwaardere rapporteringstoleranties dan u als raad in uw controleprotocol heeft opgenomen. Dit om ministeries en provincie Overijssel in staat te stellen om de specifieke uitkeringen vast te kunnen stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. Wij hebben bij onze controle van de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2015 geen afwijkingen geconstateerd.

In bijlage A.1 gaan wij nader in op de bevindingen per regeling.

De belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving zijn aanvaardbaar

Het college van gemeente Hellendoorn heeft de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het college heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2015 aanvaardbaar zijn.

1.2. Beoordeling van de kwaliteit van door het college gemaakte schattingen bij het opstellen van de jaarrekening

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het college belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2015 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met bijbehorende motivering.

Belangrijkste schattingen	Bevindingen		Toelichting
	2015	2014	
Verwachte levensduur en waardering materiële vaste activa	●	●	We hebben vastgesteld dat de verwachte levensduur van de verschillende activacategorieën en daarmee de afschrijvingspercentages evenwichtig en consistent bepaald zijn en in lijn met hetgeen gebruikelijk is. Door de gemeente is conform voorgaand jaar een analyse uitgevoerd op de waardering van het vastgoed. Voor het vastgoed dat een economisch doel heeft, is de waardering beoordeeld door een vergelijking te maken tussen de boekwaarde en de taxatiewaarde of WOZ-waarde. Het vastgoed met een maatschappelijk doel mag regulier worden afgeschreven. Een afwaardering is hierop niet noodzakelijk conform het BBV. Op basis hiervan zijn wij van mening dat het vastgoed juist gewaardeerd is per 31 december 2015.
Waardering financiële vaste activa	●	●	Het college is van mening dat er geen sprake is van bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot de financiële vaste activa. We delen deze mening van het college.
Waardering vorderingen en overlopende activa	●	●	Uit de controle van de vorderingen en overlopende activa zijn geen bevindingen gebleken. Wij kunnen ons vinden in de inschattingen van het college.
Voorzieningen en verplichtingen	●	●	De voorzieningen die opgenomen zijn in de jaarrekening zijn in voldoende mate onderbouwd. Wij kunnen ons vinden in de opgenomen voorzieningen. De voorziening voor pensioenen van de wethouders (APPA) is naar onze mening niet juist gewaardeerd. Dit hebben we als controleverschil aangemerkt. Zie ook hoofdstuk 1.5.
Overige schulden en overlopende passiva	●	●	Vanuit de controle van de overige schulden en overlopende passiva komen geen bijzonderheden naar voren.

Controleverschil ●	Voorzichtig ●	Evenwichtig ●	Optimistisch ●	Controleverschil ●
Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen				

1.3. Sociaal domein leidt tot grote onzekerheden in de controle

De decentralisaties brengen veel onzekerheden met zich mee

Een belangrijke nieuwe ontwikkeling in 2015 is de verwerking van de gedecentraliseerde taken op het gebied van de WMO, Jeugdzorg en de

Participatiewet. Deze taken zijn per 1 januari 2015 overgegaan naar gemeenten (waaronder gemeente Hellendoorn). De implementatie van de decentralisaties brengt daarbij diverse vraagstukken met zich mee. Gemeenten worden landelijk meer afhankelijk van informatie van derden. Dit mede door de zorgcontracten die met zorginstellingen zijn afgesproken. Maar ook door de taken die bij de

SVB zijn belegd voor de uitvoering van de Persoonsgebonden Budgetten (PGB's).

Gemeente Hellendoorn heeft in 2014 en 2015 gewerkt aan de implementatie van de decentralisaties. In 2015 kon de zorg worden geleverd aan de burgers. Daarbij heeft Hellendoorn actief gekeken naar een adequate inrichting van de bedrijfsvoering rondom de decentralisaties. Binnen de processen heeft de gemeente diverse controles geïmplementeerd. De verbijzonderde interne controle is op dit moment nog niet ingericht omtrent de decentralisaties. We adviseren u om in 2016 alsnog de verbijzonderde interne controles op de decentralisaties in te richten. Hierbij is het van belang om dit zowel in de primaire processen (1^e lijn) en de verbijzonderde interne controle (3^e lijn) in te richten.

De levering van de PGB is niet vastgesteld

Voor alle cliënten die een PGB-budget ontvangen worden door gemeente Hellendoorn beschikkingen verstrekt aan de cliënt en de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Conform landelijke afspraken verzorgt de SVB het administratieve proces rondom de PGB-verstrekkingen. Hellendoorn is voor een getrouwe en rechtmatige verantwoording in de jaarrekening 2015 afhankelijk van de informatieverstrekking van de SVB. Hiertoe heeft de gemeente een financiële verantwoording met controleverklaring 2015 ontvangen.

De gemeente Hellendoorn heeft in de jaarrekening 2015 een last voor de Persoonsgebonden budgetten (PGB) voor Jeugd en WMO voor een bedrag van circa €1,5 miljoen verantwoord. Het beschikkingsproces vindt binnen de gemeente plaats. De zorg wordt geleverd door de zorginstelling of mantelzorger en de factuurcontrole en uitbetaling wordt uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

Uit onze werkzaamheden is gebleken dat de Sociale Verzekeringsbank geen werkzaamheden heeft uitgevoerd omtrent het vaststellen van de prestatielevering.

Tevens zijn hier door de gemeente geen werkzaamheden op verricht. Dit wordt veroorzaakt doordat niet geheel duidelijk was wie verantwoordelijk was voor de vaststelling van de prestatielevering van de PGB-gelden. Hierdoor bestaat onzekerheid over de geleverde zorg en of de last daarmee getrouw en rechtmatig in uw jaarrekening is verantwoord. Wij hebben om deze redenen dit als onzekerheid meegewogen in onze oordeelsvorming. Om dit voor de komende jaren te borgen adviseren wij u de zorglevering meer te borgen in het

proces. Dit kan bijvoorbeeld door in het herindicatieproces specifiek navraag te doen naar (kwaliteit) van de levering en/of door het uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken onder uw zorgcliënten.

Overigens geven de verklaringen van de SVB onvoldoende nauwkeurige zekerheid voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de lasten van PGB's die voor rekening van gemeente Hellendoorn komen. De controletolerantie waarmee de SVB een verklaring afgeeft is namelijk groter dan de tolerantie die geldt voor de jaarrekening van gemeente Hellendoorn. Daarnaast kunnen de verwachte fouten en onzekerheden bij de Sociale Verzekeringsbank niet één op één vertaald worden naar elke individuele gemeente. Hierdoor is de informatie van de SVB onvoldoende geschikt om te betrekken in onze oordeelsvorming. Effect is dat de getrouwheid en rechtmatigheid van de PGB-lasten als onzekerheid moet worden meegewogen in het oordeel bij de jaarrekening van gemeente Hellendoorn.

Gemeente Hellendoorn heeft haar budgetten afgestemd met de budgetten die bekend zijn binnen de SVB. Hieruit komen beperkte verschillen naar voren, hetgeen inhoudt dat de SVB en gemeente Hellendoorn nagenoeg een gelijke administratie van de budgetten hebben. Gemeente Hellendoorn heeft in haar jaarrekening 2015 het door de SVB verantwoorde bedrag over 2015 als last verantwoord. Dit betreft een bedrag van €1,5 miljoen. Op basis van de eigen administratie van de gemeente is dit bedrag hoger (€1,7 miljoen). Omdat een deel van de bedragen niet verzilverd wordt, is het logisch dat de verantwoorde bedragen afwijken van de beschikte bedragen. Landelijke cijfers geven aan dat gemiddeld zo'n 20% niet wordt verzilverd.

Diverse onzekerheden in zorg in natura

Gemeente Hellendoorn heeft in regioverband (Samen 14) contracten afgesloten met de zorgaanbieders voor zorg in natura (ZIN). In deze contracten is onder meer opgenomen dat de aanbieder een productieverantwoording in moet dienen bij de gemeente over de periode januari tot en met oktober. Als de omvang van de verantwoording in regioverband groter is dan €100.000, moet tevens een controleverklaring worden overgelegd.

Tijdens onze controle hebben we vastgesteld dat de gemeente nog niet van alle partijen een verantwoording heeft ontvangen. Op het moment dat de gemeente geen verantwoording heeft ontvangen, leidt dit tot een onzekerheid in onze controle.

Daarnaast heeft de gemeente van een aantal aanbieders wel een verantwoording ontvangen, maar geen controleverklaring. Zonder controleverklaring is sprake van een onzekerheid over de prestatielevering, omdat geen controle heeft plaatsgevonden op de verantwoordingen.

Voor de kleinere zorgaanbieders met een totale verantwoording lager dan €100.000 geldt dat de verantwoorde zorg als onzeker wordt aangemerkt, aangezien er geen controle heeft plaatsgevonden. Een aantal kleinere zorgaanbieders heeft wel een controleverklaring aangeleverd. Deze zijn niet meegenomen als onzekerheid voor onze controle.

Zoals aan het begin van deze paragraaf is aangegeven, hebben de gecontroleerde verantwoordingen van de zorgaanbieders betrekking op de periode januari tot en met oktober. Over de laatste 2 maanden van het jaar ontvangt de gemeente ook een verantwoording. Deze is echter vaak geen onderdeel geweest van de accountantscontrole. Hierdoor hebben we onvoldoende zekerheid over de geleverde zorg over deze periode. Dit is daarom als onzekerheid meegewogen.

Tot slot maakt de gemeente Hellendoorn voor de PGB's oud-WMO gebruik van externe partijen, de zogenaamde PGB Alfa. De gemeente heeft geen controleverklaringen ontvangen van deze partijen, waardoor we onvoldoende zekerheid hebben over de prestatielevering. Op basis hiervan is de totale laste PGB Alfa als onzekerheid meegenomen.

De totale onzekerheid met betrekking tot zorg in natura en PGB Alfa bedraagt €4,3 miljoen. De onzekerheid geldt voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Dit hebben we meegenomen in onze oordeelsvorming.

1.4. Situatie omtrent grondexploitaties blijft risicovol, maar er zijn lichtpunten

De grondexploitaties zijn een significante jaarrekeningpost in de jaarrekening van gemeente Hellendoorn. De grondexploitaties maken 16% van het balanstotaal uit. Dit ligt in lijn met voorgaand jaar (ruim 15%).

Ten opzichte van 2014 zijn er twee nieuwe exploitaties in de jaarrekening opgenomen onder de 'In exploitatie genomen gronden'. Dit betreffen Hart van Noetsele en Aan de Tuinen. Voor beide exploitaties hebben we vastgesteld dat deze door de raad zijn vastgesteld.

Door de toevoeging van deze twee nieuwe exploitaties is het totaal aantal actieve exploitaties eind 2015 toegenomen tot acht. In onderstaande tabel hebben we de boekwaarde en het verwachte resultaat van deze exploitaties opgenomen.

Exploitatie	Boekwaarde	Verwacht resultaat
Hellendoorn-Noord	€4.048.854	€373.446 -/-
Kruidenwijk-Zuid	€4.678.909	€873.976 -/-
't Lochter III	€18.685.900	€1.449.058 -/- (40%)
Daarle-West	€223.250	€341.589
Haarle	€646.418	€20.918
De Branderij	€846.868	€50.757
Hart van Noetsele	€229.809	€308.097
Aan de Tuinen	€3.050.662	€1.727.781 -/-

Het verwachte resultaat wordt met name bepaald door de uitgangspunten die gehanteerd worden in de berekeningen. Deze worden verderop in dit hoofdstuk behandeld.

Voor 't Lochter III komt 40% van het resultaat voor rekening van de gemeente en de resterende 60% voor rekening van de marktpartijen.

We hebben vastgesteld dat voor de exploitaties waarbij een negatief resultaat verwacht wordt, een voorziening is gevormd. De stand van de voorziening per 31 december 2015 is €11.656.015, waarvan €4.423.761 betrekking heeft op de in exploitatie genomen gronden en €7.232.524 op de niet in exploitatie genomen gronden.

't Lochter III blijft een risicovolle exploitatie

In 2014 is het verwachte resultaat van de exploitatie 't Lochter III omgeslagen van een winst in een verlies. Dit door het afboeken van een deel van de uit te geven grond naar agrarische waarde in 2019. Begin 2015 heeft een grote verkoop plaatsgevonden binnen 't Lochter III. Deze verkoop was ook ingerekend als opbrengst voor 2015. Voor de komende jaren wordt uitgegaan van 1 hectare per jaar. Naar wij hebben begrepen bestaat er concrete belangstelling voor kavels. Het is belangrijk om dit project goed te monitoren. Een vertraging in de uitgifte ten opzichte van de verwachte uitgifte, leidt namelijk direct tot het treffen van een extra voorziening.

Vraag naar woningen trekt aan

Bij de twee nieuwe grondexploitaties Hart van Noetssele en Aan de Tuinen is veel vraag naar woningen. Bij aanvang van de controle waren op een groot deel van de woningen in deze exploitaties reeds opties gevestigd. Inmiddels zijn al veel woningen verkocht. Daarnaast lijkt ook bij Hellendoorn Noord enige belangstelling voor de kavels te komen, in tegenstelling tot afgelopen jaren. Bij Kruidenwijk Zuid bestaat op dit moment nog geen concrete belangstelling voor woningen. Ons beeld is dat Hellendoorn de waardering actief aanpast op wijzigingen in de markt. Hierbij worden ook de verwachte verkopen betrokken.

Juridische procedure Kruidenwijk Zuid

Bij de grondexploitatie Kruidenwijk Zuid liep in eerdere jaren een mediation traject tussen de gemeente en de projectontwikkelaars. De gemeente en de projectontwikkelaars hebben een contract en op basis van dit contract zijn 59 kavels bij besluit verkocht. De kavels zijn echter nog niet afgenomen door de projectontwikkelaars, ondanks dat ze een afnameverplichting hebben volgens de gemeente. Met name deze afnameverplichting is onderwerp van discussie. Inmiddels is een juridische procedure gestart. Een uitspraak in deze procedure is er op dit moment nog niet. In de waardering van de grondexploitaties is derhalve hiermee nog geen rekening gehouden.

Parameters zijn ongewijzigd

Er hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de parameters die gehanteerd zijn ten opzichte van vorig jaar. In de tabel op pagina 10 geven we ons oordeel over deze paramaters.

Niet in exploitatie genomen gronden juist gewaardeerd

De gemeente Hellendoorn heeft drie niet in exploitatie genomen gronden, zijnde de Derde Kampsweg, Kruidenwijk Zuid fase 2 en 3 en Hellendoorn Noord fase 2 en 3. Na aftrek van de voorziening hebben deze exploitaties een totale boekwaarde van €0,4 miljoen. Ten opzichte van de totale balanspost voorraden is dit zeer beperkt.

We hebben de waardering van de niet in exploitatie genomen gronden gecontroleerd en kunnen instemmen met de gehanteerde prijs per vierkante meter.

Uitgangspunten	Parameters			Toelichting
	2015	2014	Oordeel	
Opbrengstenstijging	2%	2%	●	Voor alle exploitaties wordt bij de herzieningen per 1-1-2016 een opbrengstenstijging van 2% per jaar gehanteerd. Het percentage voor opbrengstenstijging is gebaseerd op de inflatie. Het college is van mening dat de opbrengstenstijging in de komende jaren kan worden gerealiseerd. Naar onze mening is een opbrengstenstijging van 2% in deze markt van weinig verkopen en verkoopprijzen die onder druk staan optimistisch. Een eventuele daling van de opbrengstenstijging naar 1% heeft al een potentieel effect van ruim €1 miljoen op de te treffen voorziening.
Kostenstijging	3%	3%	●	Het percentage voor de kostenstijging dat door gemeente Hellendoorn wordt gehanteerd is gelijk gebleven aan voorgaand jaar. Uit voorzichtigheidsoogpunt wordt voor de kostenstijging een hoger percentage aangehouden dan voor de opbrengstenstijging. Bij het bepalen van het percentage wordt geen rekening gehouden met in het verleden behaalde aanbestedingsvoordelen. Wij kunnen instemmen met dit uitgangspunt.
Rentepercentage	4%	4%	●	Het rentepercentage waarmee gerekend wordt in de exploitaties, is ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar. We hebben vastgesteld dat het gehanteerde rentepercentage in lijn ligt met het gemiddelde rentepercentage op de leningen van gemeente Hellendoorn. Op basis hiervan kunnen wij hiermee instemmen. Met ingang van 2016 zal het rentepercentage naar verwachting naar beneden bijgesteld moeten worden op basis van de nieuwe Notitie grondexploitatie van de Commissie BBV.
Programmering/fasering			●	Vorig jaar zijn een aantal maatregelen getroffen. Hierbij zijn opbrengsten naar latere jaren doorgeschoven. Daarnaast is een deel van de opbrengsten in 't Lochter III geschrapt. Voor de 2 nieuwe exploitaties Aan de Tuinen en Hart van Noetsele is veel belangstelling voor woningen. Voor de andere woningbouwexploitaties is de vraag nog steeds beperkt. Daarbij zien we wel dat ondanks dat verwachte verkopen niet gerealiseerd worden, toch relatief veel verkopen worden ingerekend voor met name Kruidenwijk Zuid en Hellendoorn Noord. We hebben vastgesteld dat de ingerekende programmering past binnen het woningbouwprogramma van provincie Overijssel. Daarbij bestaat wel een belangrijke uitdaging om de verkopen daadwerkelijk te realiseren. Vanuit raadsperspectief belangrijk om goed te volgen.

Controleverschil ●	Voorzichtig ●	Evenwichtig ●	Optimistisch ●	Controleverschil ●
-----------------------	------------------	------------------	-------------------	-----------------------

Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen

1.5. Overige belangrijke controlebevindingen

De Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers -voorziening is te laag verantwoord

Gemeente Hellendoorn heeft haar verplichting voor de pensioenen van de actieve en inactieve wethouders opgenomen in een voorziening. Jaarlijks wordt hiervoor een actuariële berekening gemaakt. De uitgangspunten hiervoor zijn toegelicht in de jaarrekening.

Wij hebben deze actuariële berekening beoordeeld. Hierbij is gekeken naar maximaal acceptabele uitgangspunten voor de APPA-voorziening. Uit deze controle blijkt dat de externe berekening per ultimo 2015 tegen een te hoog rentepercentage is uitgevoerd (niet conform de huidige renteontwikkeling). Het gevolg hiervan is dat de voorziening ruim €2,1 miljoen te laag is verantwoord. Dit hebben wij aangemerkt als controleverschil.

De grote omvang van dit controleverschil wordt veroorzaakt doordat gemeente Hellendoorn in 2015 een deel van de APPA-voorziening vrij heeft laten vallen (€1,6 miljoen). Dit betreft het deel van de voorziening dat bestemd is voor de oud-wethouders die reeds met pensioen zijn. Er is voor gekozen om de uitbetaling van de pensioenen vanuit de lopende begroting te dekken en niet meer vanuit de voorziening. Dit omdat de jaarlijkse pensioenlasten nagenoeg gelijk zijn. Deze verwerkingswijze is echter niet toegestaan op basis van het BBV. Vanaf het jaar 2013 moeten wethouders waarvoor een voorziening is opgebouwd daadwerkelijk worden bekostigd uit de voorziening (ook als ze met pensioen zijn gegaan). Hierdoor hebben wij het totale verschil van €2,1 miljoen als tekortkoming aangemerkt, aangezien niet wordt voldaan aan het BBV.

We willen benadrukken dat bovenstaande bevinding alleen betrekking heeft op de verslaggeving c.q. verwerking in de jaarrekening. Dit heeft geen impact op de pensioenbetalingen.

Naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen en Aanbestedingswet

Ten aanzien van de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen is uit de interne controles geconstateerd dat een opdracht ten onrechte niet Europees is aanbesteed. De geconstateerde fout bedraagt voor 2015 €90.000. Dit hebben wij als tekortkoming aangemerkt.

De gemeente heeft de Aanbestedingswet toegepast

Wij hebben vastgesteld dat het gemeentelijke inkoopbeleid en de inkoopprocedure voldoen aan de vereisten van de Aanbestedingswet. Hierbij is specifiek aandacht geschonken aan de toepassing van de voorwaarden vanuit de Gids proportionaliteit.

Conform de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV hebben wij voor inkopen onder de Europese aanbestedingsgrens vastgesteld of de toegepaste procedure past binnen de beginselen van de Gids proportionaliteit. Hiertoe zijn ook interne controles uitgevoerd. Hieruit zijn geen tekortkomingen geconstateerd.

Er is voldaan aan het begrotingscriterium

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de programma-rekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijzigingen, kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven.

Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de raad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten. Het bepalen of, respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen onrechtmatig zijn, is voorbehouden aan de raad.

We hebben vastgesteld dat in totaal op een aantal programma's sprake is van een overschrijding. De aard van deze overschrijdingen blijkt duidelijk uit de programma-analyse. Hierbij is niet sprake van onrechtmatigheden, op basis van de vereisten hiertoe in de Kadernota Rechtmatigheid.

Volledigheid huur- en pacht opbrengsten niet gewaarborgd

In de jaarrekening van gemeente Hellendoorn worden pacht- en huuropbrengsten verantwoord. Er is geen sluitende basisregistratie van alle objecten waarvoor huur of pacht in rekening moet worden gebracht. Hierdoor kan de volledigheid van de opbrengsten niet gewaarborgd worden door het college. Overigens verwachten wij hieruit geen materiële tekortkoming. Derhalve hebben we dit niet als onzekerheid aangemerkt. De juistheid van de verantwoorde opbrengsten hebben we wel vastgesteld. Hierbij hebben we geen bijzonderheden geconstateerd.

Wij adviseren u een inventarisatie te doen van alle objecten waarvoor huur of pacht in rekening moet worden gebracht en vervolgens vast te stellen dat hiervoor daadwerkelijk opbrengsten verantwoord zijn.

Kasgeldlimiet 4 kwartalen overschreden

Uit de jaarrekening en uit onze controle is gebleken dat de kasgeldlimiet 4 kwartalen lang is overschreden. Op basis van de Wet financiering decentrale overheden mag de kasgeldlimiet niet overschreden worden.

Indien de overschrijding langer dan 3 kwartalen aanhoudt, moet de toezichthouder daarvan op de hoogte worden gesteld. Tevens moet een plan opgesteld worden waarin uiteengezet wordt hoe de gemeente binnen de kasgeldlimiet gaat blijven.

In eerdere jaren hebben we ook overschrijdingen van de kasgeldlimiet waargenomen. We adviseren u een prognose op te stellen van de ontwikkeling van de kasgeldlimiet en tijdig maatregelen te nemen om een overschrijding te voorkomen. In het kader van onze controle is dit geen onrechtmatigheid met financiële consequenties.

Jaarrekeningcontrole was een lang proces

De jaarrekeningcontrole 2015 heeft een lange doorlooptijd gekend. Dit uiteraard door de onzekerheden in de decentralisaties. Maar ook door aandachtspunten in het jaarrekeningproces. Bij de aanvang van onze controle was geen volledige jaarrekening beschikbaar. Een eerste versie van het volledige document inclusief de paragrafen, hebben we pas in juni 2016 ontvangen. Voor een goede uitvoering van de controle is het van belang dat bij aanvang de jaarrekening in concept klaar is. We vragen daarom uw aandacht voor het tijdig opstellen van de jaarrekening.

Daarnaast hebben we gemerkt dat onder meer door de personele bezetting op de afdeling Financiën, de doorlooptijd langer was dan noodzakelijk. Voor een tijdig en adequaat verloop van het proces is het belangrijk voldoende personele bezetting te hebben. Wij hebben hiervoor aandacht gevraagd bij het college. Overigens hebben wij begrepen dat de bezetting in 2016 verder op peil zal zijn gebracht.

1.6. Naleving van Wet Normering Topinkomens (WNT)

WNT adequaat toegelicht in de jaarrekening

Wij hebben op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) de naleving van de WNT door gemeente Hellendoorn gecontroleerd. De WNT-verantwoording van gemeente Hellendoorn is opgenomen in de toelichting van de jaarrekening over 2015. Wij hebben vastgesteld dat u voldaan heeft aan de WNT

WNT blijft aan verandering onderhevig – wijzigingen in 2016

Ook in 2016 worden in de WNT weer een aantal wijzigingen doorgevoerd. De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van €178.000 in 2015 naar €179.000 in 2016.

De belangrijkste wijziging heeft betrekking op topfunctionarissen die anders dan op grond van een dienstbetrekking hun werkzaamheden verrichten ('externe topfunctionarissen'). Met ingang van 2016 geldt een nieuwe regeling. Voor de eerste zes maanden waarin de topfunctie wordt vervuld geldt een maximum bezoldiging van €144.000. Voor de volgende zes maanden geldt een maximum bezoldiging van €108.000. Over deze hele periode geldt bovendien dat het gemiddeld uurtarief niet hoger dan €175 (exclusief btw) mag zijn. Vanaf de dertiende maand geldt hetzelfde maximum als voor topfunctionarissen met een dienstbetrekking. Als het vervullen van de topfunctie méér dan zes aaneengesloten maanden wordt onderbroken wordt daarna opnieuw gestart met het tellen van het aantal maanden waarin de functie is vervuld. Bij een kortere onderbreking wordt het aantal maanden doorgeteld.

1.7. De financiële positie van gemeente Hellendoorn nader bekeken

Kengetallen laten zien dat financiële positie is verbeterd, financieringspositie blijft aandachtspunt

Met ingang van kalenderjaar 2015 moeten in het jaarverslag van de gemeente kengetallen worden opgenomen die gerelateerd zijn aan de financiële situatie. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn deze kengetallen ook gepresenteerd. Wij hebben vastgesteld dat de kengetallen die door gemeente Hellendoorn in de paragraaf zijn opgenomen juist berekend zijn conform deze regeling. Om een beeld te krijgen van de ontwikkelingen van de financiële positie hebben wij deze uiteengezet in onderstaande kengetallen. Hierbij zijn ook een aantal kengetallen vanuit het BBV opgenomen.

Domeinen	2015	2014
Stabiliteit		
Liquiditeit (vlottende activa (inclusief voorraden)/ vlottende passiva)	2,95	2,20
Vaste activa economisch nut + BIE in verhouding tot langlopende schulden	92%	93%
Resultaat na bestemming in relatie tot de totale lasten voor bestemming	0,27%	0,24%
Materieel begrotingsevenwicht (structurele baten/ structurele lasten)	1,062	0,971
Wendbaarheid		
Kapitaallasten afschrijvingen in % van de totale lasten voor bestemming	16,0%	18,3%
Rentedruk in % van de totale lasten voor bestemming	7,4%	8,3%
Weerbaarheid		
Weerstandsvermogen (verhouding incidentele weerstandscapaciteit versus risico's)	1,65	1,49
BBV kengetallen		
Netto schuldquote	169%	194%
Solvabiliteitsratio	8%	7%
Grondexploitaties	33%	37%

De stijging van de liquiditeit wordt met name veroorzaakt door een hoger saldo aan kasgeldleningen per ultimo 2014 ten opzichte van 2015.

De afname van de netto schuldquote is het gevolg van de forse stijging van de baten over 2015 en wederom de daling van het uitstaande bedrag aan kasgeldleningen per ultimo 2015. Dit is een positieve ontwikkeling die past in het ingezette plan om de financieringspositie te verbeteren. Dit blijft ook voor de komende jaren een belangrijk aandachtspunt.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen tussen de realisatie 2015 en de primitieve en bijgestelde begroting verwijzen wij naar het jaarverslag.

De gemeente is in staat om financiële tegenvallers en financiële risico's op te vangen

Ondanks een stabiele financiële positie staat de gemeente bloot aan externe factoren zoals rijksbezuinigingen, ontwikkeling decentralisaties en claims. Een belangrijke graadmeter voor de financiële positie is het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen laat zien in hoeverre uw gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen. Conform vorig jaar is in de paragraaf weerstandsvermogen inzicht geboden in de belangrijkste risico's van de gemeente Hellendoorn. Daarbij wordt ook het weerstandsvermogen gepresenteerd.

In de tabel op de volgende pagina hebben wij een samenvatting van uw weerstandsvermogen opgenomen. Op basis hiervan blijkt dat het weerstandsvermogen van gemeente Hellendoorn toereikend is. Dit blijkt ook uit de tabel met ratio's eerder in dit hoofdstuk. Zowel de weerstandscapaciteit als de risico's zijn toegenomen.

(x €1 miljoen)	Totaal	
	2015	2014
A. Weerstandscapaciteit	9,2	8,3
B. Beleidsrisico's en bedrijfsrisico's	5,2	4,8
Resterend weerstandsvermogen (A-B)	4,0	2,5

Een belangrijk onderdeel van het weerstandsvermogen zijn de reserves. Het is daarbij belangrijk om inzichtelijk te hebben wat het vrij aanwendbare deel van de reserves is. Per 31 december 2015 geldt dat van de vrij aanwendbare reserve €8,1 miljoen daadwerkelijk vrij aanwendbaar is.

2. Update naar aanleiding van eerdere communicatie

2.1. Belangrijkste bevindingen vanuit de tussentijdse controle

Na afloop van onze tussentijdse controle hebben we de belangrijkste bevindingen met u besproken in een management meeting. Onderstaand geven we een korte samenvatting hiervan.

Prestatielevering niet voldoende geborgd

Binnen het inkoopproces is de controle van de prestatielevering onvoldoende gewaarborgd. Autorisatie van de factuur en controle op de prestatielevering worden door de budgethouder gedaan. Naar onze mening is de budgethouder niet (altijd) de geschikte persoon om de prestatielevering te kunnen vaststellen. Onze aanbeveling is om de prestatielevering door een 'prestatie akkoord verklaarder' te laten vaststellen. In het kader van onze jaarrekeningcontrole wordt door de gemeente een interne controle uitgevoerd op de prestatielevering.

Diverse bevindingen gerelateerd aan de interne controles

We hebben vastgesteld dat voor 2015 geen intern controleplan is opgesteld. Een intern controleplan is de basis voor de uitvoering van de interne controles gedurende het jaar. Tevens kan dit document gebruikt worden om de visie omtrent interne controle vast te leggen.

Daarnaast vindt geen volledig onafhankelijke toetsing plaats met betrekking tot de (Europese) aanbestedingen. Op dit moment wordt de controle hoofdzakelijk door de inkoopcoördinator verricht. Hierbij vindt wel een review plaats door de interne controlemedewerkster. Het is echter efficiënter en effectiever om de controle op een andere wijze te organiseren.

Door de interne controlemedewerker wordt per jaareinde vastgesteld dat de autorisatierechten omtrent inkoopfacturen juist zijn ingericht conform de mandaatregeling. Om deze controle te optimaliseren bevelen we u aan om ook wijzigingen in de autorisatierechten gedurende het jaar in de controle te betrekken.

Tot slot wordt de controle op de salarismutaties van de salarismedewerkers niet altijd zichtbaar uitgevoerd. Hierdoor kan niet worden vastgesteld dat de controle daadwerkelijk uitgevoerd is. Tijdens onze jaarrekeningcontrole hebben we vastgesteld dat de controles over heel 2015 alsnog zichtbaar zijn uitgevoerd.

Openstaande bevindingen eerdere jaren

Vanuit eerdere jaren hebben we nog een aantal openstaande bevindingen die we hier kort noemen:

- Het is van belang voldoende controle uit te voeren op de ingevoerde tarieven voor belastingen en bouwleges.
- Het is een bewuste keuze van de gemeente om interne uren die geschreven worden, niet te autoriseren. Een uitzondering hierop zijn de subsidiabele uren.
- We vragen uw aandacht voor de functiescheiding binnen systemen. Zonder adequate functiescheiding zijn de controles die binnen processen worden uitgevoerd niet sluitend.

2.2. Geen significante bevindingen omtrent IT

Vanuit wet- en regelgeving is het vereist dat wij een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking.

Uit onze controle blijkt dat er op dit gebied geen belangrijke aandachtspunten zijn die aan u dienen te worden gemeld.

2.3. We hebben geen fraude geconstateerd

Fraude, fouten en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheid voor de jaarrekening berust bij het college. Uit dien hoofde is het college verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van de gemeente, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving).

Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de jaarrekening in haar geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg zijn van fraude of fouten.

Onze controle bestond niet uit een uitvoerige controle van transacties zoals noodzakelijk zou zijn om fouten of fraude die niet hebben geleid tot materiële afwijkingen in de jaarrekening te kunnen opsporen. Het dient te worden onderkend dat het controleproces inherente beperkingen kent. Als gevolg van de aard van fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering en vervalsing van documenten, is het mogelijk dat bij een controle die is opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden materiële fraude niet wordt ontdekt.

Hoewel doeltreffende interne beheersingsmaatregelen het risico dat fouten en fraude zich voordoen of onontdekt blijven, doen afnemen, wordt dit risico hiermee niet weggenomen. Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele fouten of gevallen van fraude ontdekt worden. Gegeven de inherente beperkingen van het controleproces en het interne beheersingssysteem kan en mag er niet op vertrouwd worden dat ons onderzoek alle fouten of gevallen van fraude aan het licht zal brengen.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen voor fraude gevonden.

We zijn onafhankelijk geweest

We hebben onze naleving van de externe standaarden, het wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid van PwC en het onafhankelijkheidsbeleid van gemeente Hellendoorn met betrekking tot onze dienstverlening in 2015 bewaakt en bevestigd dat we aan deze onafhankelijkheidsverplichtingen hebben voldaan en voldoen.

3. 2015 en verder

3.1. Nieuwe Notitie grondexploitaties

Door de Commissie BBV is in maart 2016 een nieuwe Notitie grondexploitaties gepubliceerd. Deze notitie is van kracht met ingang van 1 januari 2016. Onderstaand gaan we in op een aantal significante wijzigingen.

Rente

De rentetoekening aan gronden moet gebaseerd worden op het gewogen gemiddelde rentepercentage over de langlopende leningen en op de verhouding eigen vermogen / vreemd vermogen.

Voor het contant maken van de toekomstige baten en lasten, moet met ingang van 2016 een percentage van 2% worden gehanteerd.

Derhalve dient binnen de grondexploitaties mogelijk met twee verschillende rentepercentages worden gerekend. Deze maatregel kan hierbij gevolgen hebben voor de waardering van de grondexploitaties en de structurele renteopbrengst in uw meerjarenbegroting.

Niet in exploitatie genomen gronden worden afgeschaft

De categorie 'Niet in exploitatie genomen gronden' wordt geschrapt. In hoofdlijnen geldt dat gronden die nog niet geëxploiteerd worden, onder de materiële vaste activa moeten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Deze waardering moet getoetst worden aan de huidige marktwaarde. Eventuele afwaarderingen die hieruit naar voren komen, moeten binnen een periode van 4 jaar doorgevoerd worden. Voor de huidige 'Niet in exploitatie genomen gronden' geldt dat deze onder de 'In exploitatie genomen gronden' mogen worden opgenomen, mits er een door de raad vastgestelde exploitatieberekening aanwezig is.

Looptijd van exploitaties gemaximeerd op 10 jaar

De looptijd van de grondexploitaties wordt gemaximeerd op 10 jaar. Dit betekent dat opbrengsten en kosten die na deze 10 jaar gerealiseerd of gemaakt gaan worden, niet meer ingerekend mogen worden.

De notitie biedt wel uitzonderingsmogelijkheden. Deze uitzonderingen moeten dan bekrachtigd worden door de gemeenteraad. Daarnaast is een vereiste dat de benodigde beheersmaatregelen aanwezig zijn.

Het is belangrijk dat de Raad in 2016 goed wordt geïnformeerd over de wijzigingen en dat de effecten worden meegenomen in de begroting 2016.

3.2. Wijzigingen in wet-en regelgeving – SectorTopics App

Voor actualiteiten en achtergronden wijzen wij u op onze SectorTopics App. Met de SectorTopics-app van PwC volgt u nieuws, trends, ontwikkelingen en onze visie erop in de publieke sector. De Capita Selecta is een van de onderdelen van deze app. Daarnaast vindt u in de app een agenda met activiteiten van PwC voor de publieke sector. De SectorTopics App is gratis te downloaden in uw appstore (Apple, Android en Blackberry).

Daarbij wijzen wij u vooral op de volgende onderwerpen die relevant zijn voor u:

- nieuwe aanbestedingsrichtlijnen;
- invoering nieuwe Vpb.

A. Bijlagen

A.1. Tabel van fouten en onzekerheden SiSa

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2015 van gemeente Hellendoorn. Onze werkzaamheden varieerden van het beoordelen van de interne beheersing tot het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling;
- indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de gemeentelijke jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld en dus niet de rechtmatigheid vastgesteld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('Bado') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van 'bestedingen gedurende het jaar' wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door middel van onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	N.v.t.	€0	N.v.t.
D11	Wet participatiebudget 2014	N.v.t.	€0	N.v.t.
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014	N.v.t.	€0	N.v.t.
G2	Gebundelde uitkering	N.v.t.	€0	N.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	N.v.t.	€0	N.v.t.